

การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

อัมพร เรืองศรี

คุณฉันทิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

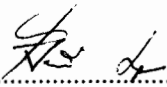
สาขาวิชาการศึกษและการพัฒนาสังคม

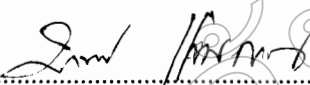
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2554

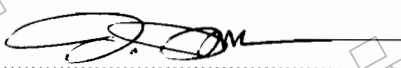
คณะกรรมการควบคุมคฤณีพนธ์และคณะกรรมการสอบคฤณีพนธ์ ได้พิจารณา
คฤณีพนธ์ของอัมพร เรืองศรี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาคฤณีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

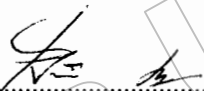
คณะกรรมการควบคุมคฤณีพนธ์

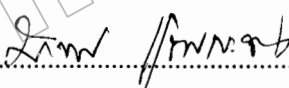

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรชติ มาพุทธ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ แจ่มกระจ่าง)

คณะกรรมการสอบคฤณีพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ ชาวหา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรชติ มาพุทธ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ แจ่มกระจ่าง)

.....กรรมการ
(ดร.มนเทียร ชมดอกรไม้)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับคฤณีพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาคฤณีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มสักร)

วันที่ ๕๖ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

ประกาศคุณูปการ

คุณฐิณิพนธ์นี้ สำเร็จได้ด้วยดีจากความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ชลี มาพุทธ และรองศาสตราจารย์ ดร.มานพ แจ่มกระจ่าง ที่กรุณา
ให้คำปรึกษา แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และสนับสนุนให้กำลังใจเป็นอย่างดีตลอดมา
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วยรองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มกสิกร
รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี ชัดแจ้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฟ้า กิติญาณสันต์
อาจารย์ ดร.ปรีชา เปี่ยมพงษ์สานต์ และคุณพิระพงษ์ สุดประเสริฐ ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน
ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคมและเพื่อนร่วม
รุ่นนิสิตปริญญาเอก สาขาการศึกษาและการพัฒนาสังคม ที่ให้คำแนะนำจนคุณฐิณิพนธ์มี
ความสมบูรณ์ถูกต้อง ขอขอบพระคุณคณะครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนวังน้ำเย็น
วิทยาคม ที่ให้ข้อมูลในการทำคุณฐิณิพนธ์ครั้งนี้ และขอขอบพระคุณบุคลากรในโรงเรียนวังน้ำเย็น
วิทยาคม ทุกคนที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการศึกษาที่ผ่านมา

สุดท้ายขอขอบคุณอาจารย์สมศักดิ์ เรืองศรี ที่เป็นคู่คิด บุตรชายทั้งสองคน และพี่น้อง
ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือทั้งกำลังใจและกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

อัมพร เรืองศรี

49820128: สาขาวิชา: การศึกษาและการพัฒนาสังคม; ปร.ด. (การศึกษาและการพัฒนาสังคม)

คำสำคัญ: คุณลักษณะ/ นักเรียน/ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

อัมพร เรืองศรี: การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (THE MODEL DEVELOPMENT TO DEVELOP STUDENTS' CHARACTERISTICS ON SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY) คณะกรรมการควบคุมคุณวุฒิพนธ์: จันทร์ชลิ มาพุทธ, ค.ศ., มานพ แจ่มกระจ่าง, Ph.D. 315 หน้า. ปี พ.ศ. 2554.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว จำนวน 24 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประเมินตนเองของนักเรียน การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การจดบันทึกและการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ *t-test* dependent และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความตระหนัก การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะ การนำไปประยุกต์ใช้และการประเมินผล

2. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยรูปแบบการพัฒนาสามารถพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน

49820128: MAJOR: EDUCATION AND SOCIAL DEVELOPMENT; Ph.D. (EDUCATION AND SOCIAL DEVELOPMENT)

KEYWORDS: CHARACTERISTICS/ STUDENTS/ SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY

AMPORN RUANGSRI: THE MODEL DEVELOPMENT TO DEVELOP STUDENTS' CHARACTERISTICS ON SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY.

DISSERTATION ADVISORS: CHANCHALEE MAPUDH, Ph.D., MANOP JAMKRAJANG, Ph.D. 315 P. 2011.

The purposes of this study were to create and develop the model develop students' characteristics following sufficiency economy philosophy, and to evaluate its effectiveness. Twenty-four upper secondary-level students of Wang Nam Yen Witthayakom School in Sa Kaeo Province were selected to participated in this study They were selected by a purposive sampling method. Data were collected by self evaluation, in-dept interview, note taking and focus group. The data were analyzed by using percentage, *t-test* dependent and descriptive technique.

The findings were as follows:

1. The model to develop students' characteristics on sufficiency economy philosophy was composed of 4 stages: 1) awareness of sufficiency economy philosophy; 2) activities for characteristics promotion; 3) application; and 4) evaluation.
2. The result of the implementing the model revealed that student's has possessed the sufficiency economy characteristics. At the posttest significantly higher than the pretest at 05. significance level. The model helps develop 3 characteristics namely, moderation, reasonableness and self-immunity.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
คำถามในการวิจัย	5
สมมติฐานในการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
บริบทของพื้นที่ที่ใช้ศึกษา.....	14
หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	20
ทฤษฎีทางสังคมวิทยา.....	40
นโยบายและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน.....	43
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ.....	51
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน.....	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65
3 วิธีดำเนินการวิจัย	71
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	71

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล	82
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย.....	82
การตรวจสอบข้อมูล.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	84
ตอนที่ 1 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	84
ตอนที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	99
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	118
สรุปผลการวิจัย.....	118
อภิปรายผลการวิจัย.....	119
ข้อเสนอแนะ	127
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก	136
ภาคผนวก ก.....	137
ภาคผนวก ข.....	146
ภาคผนวก ค.....	149
ภาคผนวก ง.....	151
ภาคผนวก จ.....	154
ภาคผนวก ฉ.....	156
ภาคผนวก ช.....	212
ภาคผนวก ซ.....	300
ประวัติย่อผู้วิจัย	309

สารบัญตาราง

ตารางที่	เนื้อหา	หน้า
1	ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ขาดคุณลักษณะตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 24 คน จากการสัมภาษณ์ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครอง.....	85
2	ผลการปฏิบัติกิจกรรม จากการบันทึกของนักเรียน.....	88
3	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) คะแนนผลต่างเฉลี่ย ($\bar{D}$) และค่าทดสอบ (t) ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	99
4	แสดงค่าดัชนีประสิทธิผลจากผลการประเมินตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	100
5	ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากการจดบันทึกของนักเรียน การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม.....	101
6	แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินตนเองของนักเรียน.....	150
7	แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบประเมินตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง.....	152

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
2 แผนผังโรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม.....	19
3 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	21
4 รูปแบบการออกแบบและพัฒนารูปแบบ	56
5 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	81
6 รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	98